

תיק עבודות

מירי נשרי

"האם תינוק זה הוא שלך?"

בשנים 1998–2003 שלחה מירי נשרי 333 קופסאות עץ בגודל 13×13 ס"מ לנמענים שונים בארץ ובעולם, העוסקים באמנות, במדע, בפילוסופיה, בפוליטיקה ובספרות. בקופסאות, שהונחו על מפתן ביתם של הנמענים, נמצא דימוי מצויר של עובר, אדמדם-סגלגל, מקופל איברים, פסיבי, דומם, עיוור ונטול-עמדה. "פתאום פורץ לביתך אובייקט המתחזה ליצור אנושי, ליוצא חלציך, יצור הנזקק לחמלתך ולמחויבותך הטוטלית", כך כתבה נשרי לנמעניה, "כיצד תגיב על קופסת העובר?" מיד אחר כך בא טקסט המתגרה בנמען: "האם תינוק זה הוא שלך?" לכך צירפה נשרי טפסים בארבעה צבעים, ובהם ביקשה להצהיר על אבהות/לאמץ את העובר/להכחיש אבהות/או כל אופציה אחרת.

האובייקט הוא עובר/תינוק החותר לקשר דם ומייצג את היצירה הבלתי גמורה. הוא נשלח להמשך היריון והוא תובע מהנמען הכרה וטיפול כדי להביאו לידי לידה, משתף את הנמען בחבלי הלידה שלו ומטיל עליו אחריות ללידתו.

כ-120 "הורים" הגיבו, וכך נוצרה משפחה סביב ה"תינוק". המכותבים נאלצו להתעמת באופן ספונטני עם התינוק שהונח על סף דלתם. רובם הגיבו באופן רגשי, כאילו מדובר בתינוק חי ונושם — "וזה בשבילי ההצלחה הגדולה של הפרויקט", אומרת מירי; "סביב ה'תינוק' נוצרה משפחה של כל ה'אבות' שהגיבו, ואני הפכתי מאמנית לאוצרת".

הפרויקט מתעד את חבלי הלידה שעברו הנמענים במפגש עם העובר שנשלח אליהם. חלק מהנמענים — בעיקר אמנים — אימצו את העובר אל לבם עד קיצוניות, המשיכו בפועל את היצירה, התערבו בה והביאו ללידת יצירה חדשה; אחרים הביעו שאט נפש או הכחשה; היו שדחו את הפרויקט ושלחו את התינוק חזרה; והיו שלא הגיבו כלל — כל אחד מסיבותיו ומנימוקיו.

הדיאלוג עם ההורים שהגיבו כולל גם תוצרים ויזואליים. הוא הוצג בתערוכה בגלריית הקיבוץ בשנת 2000 בתמיכת האוצרת טלי תמיר (ראו טלי תמיר, "קן הקוקייה על פרויקט העוברים של מירי נשרי"). התערוכה זכתה לביקורות נלהבות ועוררה דיון ציבורי, ובעקבותיה פורסם ב-2003 ספר המתעד את הפרויקט ואת תגובותיהם של ההורים לעובר/תינוק שנשלח אליהם וביקש שיכירו בו כבנם. הספר ראה אור בהוצאת אמנות לעם בעיצובו של איתמר וכסלר ובעריכתו של מיכאל קסוס גדליוביץ.

הספר מתעד את התכתובת עם ההורים ומופיעים בו ביקורות ומאמרים נלווים. דפי הספר מונחים בתוך קופסת עץ כדי לשמור על אופייה האוטנטי של ההתכתבות וכדי לאפשר ל"הורים" עתידיים להוסיף דפי התכתבות. בין אלו שהגיבו עד כה נמנים עמוס עוז, נתן זך, אסא כשר, מאיה בז'רנו, יוקן אוננו, נורית גוברין, משה צוקרמן, משה קופרמן, משה אידל, ארטורו שוורץ, מרסל דיבואה, מרדכי אילון, רות גביון, ארולד זימן, פיליפ רנצר, רון פונדק, יוסי שריד, שולמית קרייטלר, רוני סומק, אדמיאל קוסמן ורבים אחרים.

MIRI NISHRI ■ מירי נשרי

האם תינוק זה הוא שלך?

IS THIS BABY YOURS?

MIRI
EMBRYO DISTRIBUTION
TEL: 972-3-6294485
FAX: 972-3-6223682
הפצת עובריים
e-mail: nishri3@netvision.net.il
№ _____ .00

אחנה
ליר

אני מאמץ בזאת את עובדה המטאפורי של מירי נשרי. אם עם ישראל אימץ לו למנהיג תינוק
בתיבה (משה רבנו), מדוע לא אאמץ אני עובד שהורתי ברוח והוא מבטא את העובדה שכולנו
כאן תחת השמים... בהזדמנות אחרת אנחנו עשויים לעבור לשלב עובדים לא מטאפוריים.
נתן זך, 3 בנובמבר 1998

האינטואיציה שלך הובילה אותך לתוכנית התואמת עקרונות נוצריים — אנו צריכים לאמץ
בני אדם כמו באתוס רוחני פנימי, דרך דאגה, מחשבה ותפילה — האימוץ הוא עיקרון נוצרי
בסיסי.

האב מרסל דיבואה, מתוך תקציר של שתי שיחות שהתקיימו בביתו באבו־טור, ב־27
במאי 1999 וב־5 בספטמבר 1999

הלם, גועל, דחייה, סוג של אימה.
בגלל שזה כמעט יכול להיות עובר מת אמיתי — תינוק מת, התינוק המת שלי בתוך קופסה
אישית, תינוק מת שלא ידעתי אי פעם שהוא שלי, סוד אפל שמישהו הסתיר ממני. לא, זה
לא יכול להיות אמיתי. אני מכחיש אבהות!
עכשיו אני חש כעס כלפי השולחת. מי הוציא מקברו את התינוק המת הזה ושלח אותו
אליי?...
הלם/ פרנויה וצער מלווים כל מי שפותח את הקופסה הזאת.
דיוויד כריס, ללא תאריך

מירי, כוס הקפה שהכנת לי וההתלבטויות לא היו לחינם. היות שהמחשבה כפופה לחוקי המציאות, כפפת המשי נשמטה פתאום והיד המצולקת נחשפה. כמובן אין אני מתכוון לידך, אלא לאותה מציאות שעל ידינו, הופכת את האדמה ללאום. במצב רגיל, שזהו מצב וירטואלי בארצנו, האהבה ולא הלאום אמורה להכריע עתידו של תינוק. אהבה היתה מנצחת התלבטויות ושאלות לגבי עתידו של כל תינוק, אך במקרה זה מחויב אני לחשוב על מסקנות ה"אקספרימנט" בעתיד ועל אחריותי ב"עסקה". זהות התינוק היא חלק מהעניין. באיזה זכות מותר לי לקבוע לבננו, המשותף, את "נווה-שלום" בממדיה העכשוויים כארץ מולדת, יותר נכון כארץ מפלט?

כל זמן שהמציאות כפופה לאמא וזהות ולאבא לאום, עדיף שהתינוק יישאר בגדר מחשבה מעמיקה פנימית שדרכה אני נולד מחדש בצלם אנוש. אני מבטיח לחזור כי ברגע שנראה.

סמי בוכרי, 12 באפריל 1999

האבהות היא יחס כלפי הזר, אף על פי שהוא כל כולו אחר, הוא אני. זהו היחס של האני כלפי עצמי שהוא, העצמי, בכל זאת זר לי. למעשה בני איננו מעשה ידיי סתם, כמו שיר או כמו חפץ שעיצבתי במו ידיי, והוא גם לא הרכוש שלי. לא קטגוריות של שליטה ולא של בעלות אין בכוחן לציין את יחסי כלפי הילד. לא מושג הסיבתיות ולא מושג הבעלות אינם מאפשרים לתפוס את עובדת הפוריות. אין אני בעליו של ילדי.

עמנואל לוינס, תשנ"ה. **אתיקה והאינסופי**, מגנס, ירושלים, עמ' 60, מצוטט בתגובתו

של אריה גרין, סתיו 2002.